

ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΓΓΕΛΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΩΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΠΕΡΤΣΟΣ
ΚΑΙΤΗ ΛΟΥΡΑ

ΜΙΚΡΗ ΠΡΑΣΙΝΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

Μικρή πράσινη θάλασσα
δεκατριώ χρονώ
Στο πυργάκι του φάρου το
καταμεσήμερο
Να γυρίσεις τον ήλιο και
ν'ακούσεις
Πώς η μοίρα ξεγίνεται και
πώς
Από λόφο σε λόφο
συννεοούνται
Ακόμα οι μακρινοί μας
συγγενείς
Που κρατούν τον αέρα σαν
αγάλματα

Οδ. Ελύτης, Το Φωτόδεντρο και η
Δεκάτη Τετάρτη Ομορφιά
ΙΚΑΡΟΣ, 1971

ΕΚΘΕΣΗ

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1η Ο αρχιτεκτονικός πλούτος του Αιγαίου διασώζεται στο μεγαλύτερο μέρος του παρά τις καταστροφές και τις αλλοιώσεις που έφερε η ανάπτυξη του τουρισμού και κυρίως η υιοθέτηση του μαζικού τουρισμού με τις πολλές εσωτερικές παρενέργειες που δημιούργησε στην αναπτυξιακή πορεία των νησιών.

2η Ο τουρισμός είναι ο μοναδικός πόλος ανάπτυξης για αρκετά νησιά με αποτέλεσμα να εγκαταλείπονται οι παραδοσιακές τους δραστηριότητες, να υφίστανται οικιστικές πιέσεις και να δέχονται εποχιακά πληθυσμούς που υπερβαίνουν σημαντικά τις υπάρχουσες δυνατότητές τους.

3η Αν, όμως, το περιβάλλον, φυσικό και δομημένο, αποτελεί το κύριο συγκριτικό πλεονέκτημα του χώρου του Αιγαίου, τότε είναι αναγκαίο να εξασφαλίσουμε την προστασία και την ανάδειξή του, μέσα σε μια λογική αιεφορίας.

4η Στο παρελθόν, άλλωστε, τα νησιά απέτελεσαν παραδείγματα αιεφορικής ανάπτυξης με την έννοια ότι ο τοπικός πληθυσμός δρομολόγησε λύσεις για την αξιοποίηση των φυσικών πόρων, που σέβονταν το περιβάλλον και δεν εξαντλούσαν τα φυσικά αποθέματα.

5η Σήμερα έχει κατανοηθεί πως η σωστή διαχείριση του πολιτισμικού αυτού πλούτου παίζει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο και ως αναπτυξιακή δυνατότητα, αφού τα νησιά του Αιγαίου προσφέρουν στον επισκέπτη ένα εναλλακτικό τρόπο διακοπών σε ένα περιβάλλον που οι ήπιοι τόνοι και οι μικρές κλίμακες κυριαρχούν. Κυρίως του δίνει τη δυνατότητα μέσω της αρχιτεκτονικής αυτών των οικισμών να διαπιστώσει την αρμονική σχέση του κατοίκου με το περιβάλλον, πώς διατηρήθηκαν αναλλοίωτες οι αξίες στο πέρασμα των αιώνων, να ανακαλύψει πάνω στους οικισμούς τα αποτυπώματα του κλίματος, της παράδοσης, του διαθέσιμου υλικού και την επιδεξιότητα του μάστορα, αλλά και την αλληλεξάρτηση του δομημένου περιβάλλοντος με τον τρόπο ζωής, της οικονομικής διαχείρισης και της οικιστικής μορφής.

6η Να εξηγήσει πώς ο νησιώτης, χωρίς να είναι «ειδικός», διαμόρφωσε μέσα στο χρόνο και στον χώρο έναν τρόπο ζωής σε αξιοζήλευτο δέσιμο με το περιβάλλον, αποδεικνύοντας ότι οι παραδοσιακοί οικισμοί, παρότι δεν υπήρξαν προϊόν σχεδιασμού αλλά δυναμικής ανάπτυξης στη διάρκεια του χρόνου, σεβάστηκαν το περιβάλλον ακόμα και όταν το ανάγλυφο και η κλίση του εδάφους ήταν αποτρεπτικά.

7η Να διαπιστώσει πώς οι διαφορετικές αρχιτεκτονικές εκφράσεις που παρατηρούνται ήταν αποτέλεσμα της προσαρμογής των υπάρχοντων υλικών δομών στις κλιματικές συνθήκες αλλά και την απόλυτη προσαρμογή των κατασκευών στο φυσικό περιβάλλον, να ανακαλύψει την αισθητική πληρότητα και λειτουργικότητα που μαζί με την οικοδομική αρτιότητα (δημιούργημα ανώνυμων μαστόρων) συνθέτουν την αιγαιοπελαγίτικη αρχιτεκτονική.

8η Αυτός ο πλούτος που δεν είναι μόνο τα οικιστικά σύνολα αλλά και ο τρόπος ζωής μέσα και γύρω από αυτά, οι ήπιοι ρυθμοί, η μικρή κλίμακα, η ποιοτική ζωντανή παράδοση εκφράζουν αξίες που απορρέουν από έναν τρόπο ζωής βαθιά ανθρώπινο, αναγκαίο για το σύγχρονο άνθρωπο.

9η Έχουν ανάγκη σήμερα ο κάτοικος και ο επισκέπτης την άχρονη ομορφιά της αιγαιοπελαγίτικης αρχιτεκτονικής, γιατί αυτή ενσωματώνει τη ζωή στο χώρο με αξίες ηθικές και αισθητικές. Όπως έγραψε ο σπουδαίος αρχιτέκτονας Άρης Κωνσταντινίδης «οι αξίες αυτής της αρχιτεκτονικής είναι ευρύτατα αποδεκτές, προσίτες και κατανοητές στον καθένα».

10η Αυτόν τον αρχιτεκτονικό πλούτο πρέπει να διαφυλάξουμε. Γι' αυτό πρέπει να βοηθήσουμε την προσπάθεια προστασίας και διατήρησης, είτε αφορά σύνολα είτε μεμονωμένα μεγαλοπρεπή ή ταπεινά κτίρια. Έτσι μόνο μπορούμε να διασφαλίσουμε την ιστορική συνέχεια στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον.

(Κείμενο του Γιάννη Μαχαιρίδη, νομάρχη Δωδεκανήσου, εφημ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 10.8.2003 -διασκευή)

Ερωτήσεις

1. Να αναφέρετε τους τρόπους με τους οποίους επιτυγχάνεται η συνοχή των δέκα (10) παραγράφων του κειμένου.

2. Πολλές χώρες του κόσμου, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, δίνουν ξεχωριστή έμφαση στον τουρισμό καθώς τον θεωρούν σημαντική πηγή εσόδων και μοχλό πολύπλευρης ανάπτυξης. Εντούτοις η ανεξέλεγκτη τουριστική ανάπτυξη προκάλεσε σοβαρές συνέπειες τόσο στο φυσικό όσο και στο πολιτισμικό περιβάλλον της χώρας. Σε κείμενό σας που θα δημοσιευτεί σε ενημερωτικό φυλλάδιο του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.) να αναφέρετε τις σημαντικότερες από τις συνέπειες αυτές και να αναπτύξετε τους όρους που πρέπει να ισχύουν για μια ισορροπημένη τουριστική ανάπτυξη (500-600 λέξεις).

Απαντήσεις

1. Η συνοχή των παραγράφων του κειμένου επιτυγχάνεται με διάφορους τρόπους.

Η 2η με την 1η: α) με επανάληψη λέξεων (τουρισμού ... τουρισμός...) β) με επανάληψη λέξεων και συνάφεια νοήματος (... αναπτυξιακή πορεία των νησιών ... πορεία ανάπτυξης για αρκετά νησιά ...), γ) νοηματικά, με συνοπτική παράθεση των παρενεργειών του μαζικού τουρισμού στη 2η παράγραφο.

Η 2η με την 3η: αντιθετικά, με σύνδεσμο αντίθεσης (... όμως, ...).

Η 3η με την 4η: με επίρρημα-διαρθρωτική λέξη που δηλώνει προσθήκη νοήματος (... άλλωστε ...).

Η 4η με την 5η: α) με λέξη που δείχνει χρονική σχέση (Σήμερα ...) και β) νοηματικά-αντιθετικά (Στο παρελθόν ...).

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ FRANCHISE

ΠΕΙΡΑΙΑΣ

Σωτήρος & Αλκιβιάδου 132
Τηλ.: 210 4112507
e-mail: info@poukamisas.gr

ΑΙΓΑΛΕΩ: Θηβών 425 & Αδριανουπόλεως 10, Τηλ.: 210 5319805, **ΑΜΦΙΑΛΗ:** Κεφαλληνίας 8, Τηλ.: 210 4004200, **ΓΑΛΑΤΣΙ:** Εθ. Βενιζέλου 16, Τηλ.: 210 2224000, **ΓΛΥΦΑΔΑ:** Γούναρη 44 & Πόντου 87, Τηλ.: 210 9647806, **ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑ:** Εθ. Βενιζέλου 72, Τηλ.: 210 4622920, **ΚΑΛΛΙΘΕΑ:** Εθ. Βενιζέλου 188, Τηλ.: 210 9588891, **ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΣ:** Δημητρακοπούλου & Σπεσιών 38, Τηλ.: 210 4978027, **ΛΑΡΙΣΑ:** Ρούσβεη & Καποδιστρίου 1, Τηλ.: 2410 612660, **ΜΟΣΧΑΤΟ:** Χρυσοστόμου Σμύρνης 124, Τηλ.: 210 9401137, **ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ:** Εθ. Βενιζέλου 233 & Μάρκου Μπότσαρη 30, Τηλ.: 210 9883771, **ΝΙΚΑΙΑ:** Απαθείας 214 & Διαμαντίδη 71, Τηλ.: 210 4975777, **ΠΕΙΡΑΙΑΣ:** Σωτήρος & Αλκιβιάδου 132, Τηλ.: 210 4112506, **ΠΕΡΑΜΑ:** Λ. Ειρήνης 177, Τηλ.: 210 4416454

Η 5η με την 6η και την 7η: με ομοιότητα συντακτικής δομής κατά το σχήμα: Κύρια πρόταση + δευτερ. βουλητική + αντικείμενο δευτερ. βουλητικής (ουσιαστικό ή/και πλάγιες ερωτηματ. προτάσεις) (Κυρίως του δίνει τη δυνατότητα + να διαπιστώσει + την ... σχέση ... + πώς διατηρήθηκαν ... Να εξηγήσει + πώς ο νησιώτης ... Να διαπιστώσει + πώς οι διαφορετικές αρχιτεκτονικές εκφράσεις ...). Από την κύρια πρόταση της 5ης παραγράφου εξαρτώνται συντακτικά η 6η και η 7η, οι οποίες είναι εκτεταμένες περίοδοι.

Η 7η (άρα και η 5η και η 6η) με την 8η: α) με αντωνυμία (Αυτός ...) και β) νοηματικά, η 8η λειτουργεί ως σύνοψη της 5ης, της 6ης και της 7ης. Η συνεκτικότητα αυτού του τμήματος επιτυγχάνεται και με την επανάληψη διατύπωσης (Αυτός ο πλούτος ...-8η, ... του πολιτισμικού αυτού πλούτου ... -5η).

Η 8η με την 9η νοηματικά: με την ανάλυση του υπερωνύμου (... άνθρωπο...) στα υπώνυμά του (... ο κάτοικος και ο επισκεπτής ...)

Η 9η με τη 10η: με παρεμφερές νόημα και παρεμφερή διατύπωση (... οι αξίες αυτής της αρχιτεκτονικής ... Αυτόν τον αρχιτεκτονικό πλούτο ...).

2. Παραγωγή κειμένου

Με την τελειοποίηση των μέσων μαζικής μεταφοράς, παρακινούμενο από τα διαφημιστικά μηνύματα της βιομηχανίας του ελεύθερου χρόνου ή υπακούοντας σε άλλες ανάγκες και βοηθούμενο από τις πολλές και σημαντικές υπηρεσίες της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας πλήθος ανθρώπων ταξιδεύει σε διάφορους προορισμούς. Οι επισκέψεις και οι περιηγήσεις σε τόπους, η επαφή με το φυσικό τοπίο τους, η γνωριμία με τους ανθρώπους τους και τον πολιτισμό τους, συνήθειες γνωστές από την αρχαιότητα, συστηματοποιούνται στη σύγχρονη εποχή με τη μορφή του οργανωμένου τουρισμού. Για πολλές χώρες, προικισμένες από τη φύση και με πλούσια παράδοση, ο τουρισμός συνιστά σημαντική πλουτοπαραγωγική πηγή αλλά η άκριτη τουριστική ανάπτυξη είναι δυνατόν να προκαλέσει (και) αρνητικές συνέπειες.

1) Η καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος ως αποτέλεσμα της αυθαίρετης και παράνομης οικοδόμησης τεράστιων ή μικρότερων ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων ή άλλων καταλυμάτων σε περιοχές σπάνιας φυσικής ομορφιάς, των μεγάλων οικιστικών υπερβάσεων, της αποψίλωσης δασικών εκτάσεων, της περίφραξης παραλιών για την εκμετάλλυσή τους από το ιδιωτικό κεφάλαιο, της εξόντωσης ζωικών πληθυσμών, της απόρριψης λυμάτων και απορριμάτων από τουριστικές μονάδες. Όλες αυτές οι κινήσεις εντάσσονται στη λογική της μεγιστοποίησης του άμεσου κέρδους.

2) Η αδιαφορία για το πολιτιστικό περιβάλλον και τις σημαντικές πολιτισμικές αξίες που εκφράζεται ως εξής:

- Καταστροφή μνημείων πολιτισμού στο όραμα μιας κίβδηλης ανάπτυξης, της νεωτερικότητας και του ψευδοεπίγραφου εκσυγχρονισμού. Πολύμορφη υποβάθμιση παραδοσιακών οικισμών, παραχάραξη παραδοσιακών προϊόντων, εξαφάνιση των ιδιαιτεροτήτων των τοπικών κοινωνιών στη λογική της ισοπέδωσης και της πολιτιστικής ομοιομορφίας.

- Νόθευση, ή απώλεια βασικών στοιχείων της παράδοσης ή ένταξη αυτών στο σύστημα της κατανάλωσης. Χυδαία εμπορευματοποίηση και η έκπτωση της αυθεντικής λαϊκής τέχνης και των γνήσιων μορφών έκφρασης σε ευτελές θέαμα, σε τεχνητή γραφικότητα και σε προκατασκευασμένο εξωτισμό (volklor), ώστε να ανταποκρίνονται στις στερεότυπες προσδοκίες του τουριστικού πλήθους. Αυτή η παραποίηση αφορά πολιτισμικές αξίες όπως τρόπους συμπεριφοράς, κώδικες επικοινωνίας και έκφρασης, γλώσσα, νοοτροπίες, προϊόντα, διασκέδαση, τέχνη, διατροφή, ενδυμασία, επαγγέλματα ...

- Βαθιά αλλοίωση στον ψυχισμό και στη συμπεριφορά των κατοίκων τουριστικών περιοχών και ηθική έκπτωση. «Παραδοσιακές» ηθικές αξίες όπως ο σεβασμός στον ξένο-φιλοξενούμενο, η καλοσύνη, η ευγένεια και το ανυπόκριτο ενδιαφέρον, η εξυπηρετικότητα και η προθυμία, η ευφρόσυνη διάθεση ή η αξιοπρέπεια εκτοπίζονται από πρακτικές εκμετάλλευσης, από την αισχροκέρδεια, την αγένεια, την επίδειξη ή τη δουλοπρέπεια στην επίδιξη του εύκολου και γρήγορου πλουτισμού.

3) Η εγκατάλειψη άλλων τομέων της οικονομίας όπως οι γεωργικές εργασίες, η αλιεία, η μεταποίηση και η αποκλειστική προσήλωση στην τουριστική βιομηχανία. Η μονομερής αυτή στρόφη, ιδίως όταν επιχειρείται χωρίς οργάνωση και μακροπρόθεσμο σχεδιασμό, δεν εγγυάται τη συνεχή ευημερία των τοπικών κοινωνιών.

Η ευθύνη για την αντιμετώπιση αυτών των κινδύνων βαραίνει όχι μόνο την πολιτική ηγεσία του τόπου αλλά και την κοινωνία και τους πολίτες του.

Στην ευθύνη του κράτους ανήκουν:

- Ο εκσυγχρονισμός των δημόσιων φορέων και οργανισμών που ασχολούνται ή εμπλέκονται σε αυτόν τον τομέα της οικονομίας με στόχο την αναβάθμιση των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών.

- Η πολύπλευρη, επιμελημένη και πειστικότερη προβολή της χώρας στην τουριστική αγορά του εξωτερι-

κού. Η προβολή θα αφορά όχι μόνο την ανάδειξη του φυσικού καλλους αλλά και του ιστορικού παρελθόντος και της πλούσιας λαϊκής παράδοσης.

- Ο εκσυγχρονισμός των υποδομών της χώρας, των λιμανιών, των αεροδρομίων, των οδικών δικτύων, των νοσοκομείων, των ξενοδοχείων, των επικοινωνιών, ώστε να εγγυώνται την ασφαλή μετακίνηση, την ευχάριστη διαμονή, την αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών.

- Η προστασία της εθνικής κληρονομιάς, η διατήρηση και η ανάδειξη των πολιτιστικών ιδιαιτεροτήτων της χώρας με συντονισμένη δράση, με εκδηλώσεις πολιτισμού, με συνεχή ενημέρωση, με κίνητρα και αντικίνητρα, με νομοθετικές ρυθμίσεις, με ελεγκτικούς μηχανισμούς.

- Η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

- Η έμφαση σε ιδιαίτερες μορφές τουρισμού, του αθλητικού, του θρησκευτικού, του επιχειρηματικού, του συνεδριακού ή του εναλλακτικού τουρισμού, του αγροτουρισμού, του οικοτουρισμού, σύμφωνα με τις νέες αναζητήσεις στη διασκέδαση και στον περιηγητισμό.

Καίρια είναι όμως και η ευθύνη των πολιτών:

- Συνεχής μέριμνα για την ποιοτική βελτίωση των παρεχόμενων από τους ιδιώτες τουριστικών υπηρεσιών.

- Σεβασμός στην ιδιαίτερη πολιτιστική παράδοση των τοπικών κοινωνιών και όχι εκποίηση αυτής για την αύξηση των επισκεπτών ή την προσέλκυση επενδύσεων. Εμπέδωση της εμπιστοσύνης στον εθνικό πολιτισμό και στις διαχρονικές αξίες του, χωρίς απεμπόληση των στοιχείων του αλλά και χωρίς περιχαράκωσεις.

- Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και όχι καταστροφή αυτού με το πρόσχημα της τουριστικής ανάπτυξης.

- Ανάκτηση βασικών ηθικών αξιών που για αιώνες χαρακτήριζαν τους πολίτες και οι οποίες τα τελευταία χρόνια σημειώνουν σημαντική υποχώρηση, της φιλοξενίας, της ευπρέπειας, της εντιμότητας, της ειλικρίνειας, της προσήνεας.

